

De Bibliotheek in beeld | Jaaroverzicht 2025 | Culemborg

Bibliotheek Rivierenland werkt voor negen gemeenten met 20 locaties. De rol van de bibliotheek is de afgelopen jaren flink veranderd. De bibliotheek is allang niet meer een plek waar het alleen draait om lezen en lenen. Onze opdracht is aangevuld met maatschappelijke opgaven.

Bibliotheek Rivierenland heeft daarmee 4 koerslijnen:

1. De robuuste lokale bibliotheek, als onze basis
2. De geletterde samenleving
3. Participatie in de informatiesamenleving
4. Een leven lang ontwikkelen

Wij werken met onze medewerkers en vrijwilligers samen aan gelijke kansen; goede basisvaardigheden dragen hieraan bij. De manier waarop we werken is ook sterk veranderd. We werken met landelijke programma's, maar hebben deze aangepast aan de behoeften in ons werkgebied met steeds als kader de grenzen en beperkingen die we in onze specifieke omgeving ervaren. Voor ons betekent dit dat de afgelopen jaren onze programma's hebben doorontwikkeld. Dit betekent dat we steeds beter inzicht hebben in de impact die we maken. Onze grootste doelgroep is hierbij jeugd. Waar je wieg staat bepaalt immers nog steeds welke kansen je krijgt. Omdat de middelen niet onbeperkt zijn hebben wij onze programma's toegespitst op die doelgroepen die onze hulp het hardst nodig hebben. Hiermee werken we aan kansengelijkheid en het versterken van vaardigheden waardoor inwoners zich beter kunnen redden in de maatschappij.

Op deze infographic vindt u onze resultaten over het jaar 2025. Wilt u meer lezen en uitgebreid inzoomen op wat wij in 2025 voor de gemeenschap betekend hebben, scan dan links onderin de QR-code voor een inhoudelijk verslag in de Jaarrekening 2025.

1. De robuuste lokale bibliotheek

lenen – verblijven – huiskamer – ontmoetingsplaats – werkplaats voor inwoners en community's – vraagbaak voor iedereen die hulp nodig heeft – community gedreven dienstverlening in kernen en wijken – collecties.

Ledenaantallen in 2024 en 2025

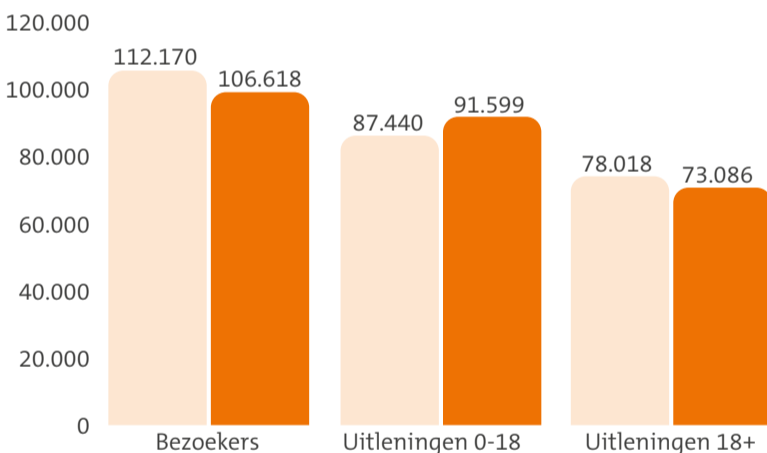
2025	4.555	2.645	28
2024	4.551	2.670	34
	Jeugd	Volwassenen	Organisaties

Trends en ontwikkelingen

Sinds 2021 zien we een stijgende trend in het aantal leden, vooral jeugd. In heel Rivierenland zien we ook jaarlijks het aantal bezoekers toenemen. In 2025 stabiliseert dit. In 2025 waren er naast lokale promotie, wederom landelijke reclamecampagnes voor de brede dienstverlening van de bieb en het Informatiepunt Digitale Overheid. Dit heeft merkbaar blijvend effect. Sinds 2021 steeg het aantal uitleningen sterk. In 2025 stabiliseert dit verder. Uitleningen via de Online Bibliotheek blijven zichtbaar stijgen.

Bezoekers en uitleningen in 2024 en 2025

Openingsuren 2025

Locatie Culemborg
40 uur per week open

2. Geletterde samenleving

Preventie laaggeletterdheid

Boekstart en Gezinsaanpak 0-6 jaar

In de thuissituatie versterken we met Leesplezier Thuis de vaardigheden van ouders in de taal en leesopvoeding van hun kind. Daarnaast zijn we op regelmatige basis aanwezig op het consultatiebureau waar we ouders voorlichten over het belang van voorlezen en taal.

De Bibliotheek op School

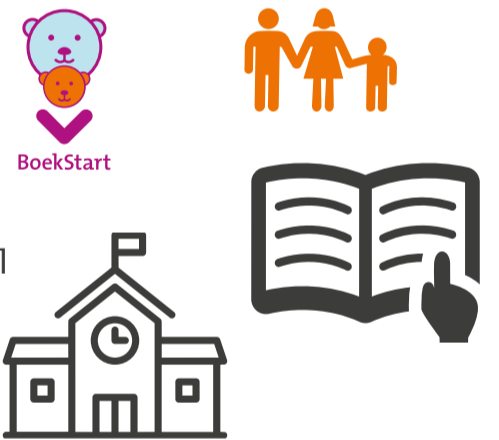
Doormiddel van begeleidingstrajecten leesplezier met individuele leerlingen werken we aan resultaten op het gebied van leesplezier en lezen. Voor de leerlingen van 4 tot 12 jaar werken we in de groepen 3, 4 en 6 op de basisscholen aan het bevorderen van het leesplezier.

Boekstart

275	Ouders gesproken op het consultatiebureau en 251 boekcontacten met kinderen
52	Ouder-kindactiviteiten, 787 kinderen en 553 ouders bereikt
186	Uitgereikte BoekStartkoffertjes

Leesplezier Thuis

18 nieuwe gezinnen bezocht

De Bibliotheek op school

111	Individuele leesgesprekken
56	Kinderen bereikt via 37 Boek-op-maatgesprekken
109	Klassikale lessen in de groepen 3, 4 en 6
6	Trainingen deskundigheidsbevordering, 67 leerkrachten
771	kinderen en 7 ouders aanwezig bij 29 groepsbezoeken aan de bieb

Impact

Lees meer over impact van ons werk op de andere zijde.

3. Participatie in de informatiesamenleving

Digitalisering en technologie hebben een steeds grotere impact op ons leven. Wie niet in staat is om digitale middelen te gebruiken, kan niet of minder goed meedoen in de samenleving. Dit heeft effecten op de werkgelegenheid, voor het sociaal functioneren en voor het contact met de e-overheid. Hierbij staat digitale inclusie centraal: Het is van belang dat iedereen kan meedoen en kan profiteren van digitalisering. Als bibliotheek zetten we ons hiervoor in met:

- Informatiepunt Digitale Overheid
- Spreekuren Eerste Hulp Bij Online
- Diverse cursussen Digitale Vaardigheden
- Maatwerk activiteiten

Digitale inclusie:

Activiteitenprogramma basisvaardigheden

84 deelnemers, 5 cursussen digitale vaardigheden

149 bezoekers spreekuren eerste hulp bij online

109 deelnemers, 7 maatwerkactiviteiten

Informatiepunt Digitale Overheid

1.134 hulpvragen beantwoord

Impact

Lees meer over impact van ons werk op de andere zijde.

4. Een leven lang ontwikkelen

De bibliotheek is een plek voor leren, ontmoeting en ontwikkeling zowel non-formeel als informeel. Bezoekers doen er basisvaardigheden op, groeien door deel te nemen aan activiteiten en zien hun eigen vragen en behoeften terugkomen op de agenda. Samen met de (Digi)Taalhuizen in het werkgebied programmeren we maatschappelijke thema's die er echt toe doen in de regio.

Het Leerhuis Culemborg is een netwerkorganisatie. De bibliotheek is een van de partners hierin en zorgt voor de Taalpuntcollectie. De taalhuis-medewerker van de bibliotheek houdt de collectie up-to-date. Daarnaast zorgt de taalhuismedewerker voor het werven van nieuwe taalvrijwilligers, en ondersteunt zij de taaldocent van het ROC en levert een bijdrage aan promotionele activiteiten van het Taalhuis.

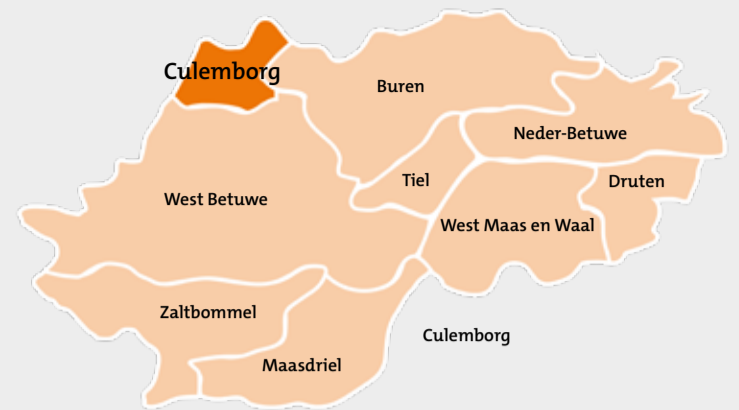

Op deze infographic vindt u onze resultaten over het jaar 2025. Wilt u meer lezen en uitgebreid inzoomen op wat wij in 2025 voor de gemeenschap betekend hebben, scan dan deze QR-code voor een inhoudelijk verslag in de Jaarrekening 2025.

In de buurt en vraaggericht: bibliotheekwerk in de kernen

Bibliotheek Rivierenland is er voor iedere inwoner van gemeente Culemborg. Niet alleen als plek om boeken te lenen, maar als laagdrempelige ontmoetingsplek midden in de samenleving. Want de bibliotheek bereikt het meeste als ze aansluit bij wat er leeft in de wijken en buurten, bij de mensen die haar het hardst nodig hebben.

Vanuit de kerngedachte van community librarianship gaan we actief naar buiten. We zoeken de verbinding met inwoners, partners en lokale initiatieven en stemmen ons aanbod af op wat er in Culemborg speelt. Of het nu gaat om kansengelijkheid voor kinderen, digitale vaardigheden voor mensen die dreigen uit te vallen, of een toegankelijke plek waar iedereen welkom is: de bibliotheek is er voor iedereen, en richt zich extra op degenen die de meeste steun nodig hebben.

Impact

Leesplezier thuis: eerste resultaten van de impactmeting

Leescoaches bezoeken gezinnen aan huis om ouders te ondersteunen bij de taalontwikkeling van hun jonge kinderen. Om de effecten van deze begeleiding in kaart te brengen, vullen ouders aan het begin en het einde van het traject een vragenlijst in. In 2025 zijn 49 beginmetingen geregistreerd. Omdat er nog te weinig eindmetingen beschikbaar zijn, laten de onderstaande resultaten vooral de beginsituatie van de deelnemende gezinnen zien.

Bewustzijn en kennis van ouders

Alle deelnemende ouders onderschrijven het belang van een goede taalontwikkeling. Als motivatie noemen zij onder meer schoolsucces, zelfredzaamheid, participatie in de samenleving en toekomstperspectief. Tweederde van de ouders is bekend met de bibliotheek als ondersteunende instantie op dit gebied, en ook BoekStart en het voorleesuurkje worden regelmatig herkend.

Taalstimulering in de praktijk

Bijna 40% van de ouders is lid van de bibliotheek. Iets meer dan de helft stimuleert de taalontwikkeling actief thuis, bijvoorbeeld door voor te lezen, te benoemen wat ze doen of aan te wijzen wat ze zien. Toch beoordeelt de leescoach de thuisomgeving in bijna de helft van de gevallen als matig wat betreft taalstimulering, wat aangeeft dat er ruimte is voor verbetering.

Betrokkenheid tijdens de bezoeken

De meeste ouders nemen actief deel aan de bezoeken van de leescoach. Ongeveer de helft stelt één of twee vragen per bezoek. Een kwart van de ouders is gedurende het gehele bezoek gefocust; de meerderheid is zo nu en dan afgeleid.

Vooruitblik

De beginmetingen laten zien dat ouders beschikken over een goede basiskennis over taalstimulering, al is hier (nog) geen rekening gehouden met mogelijke sociaal wenselijke antwoorden. De begeleiding door de leescoach richt zich op het vertalen van die kennis naar consistent gedrag in het dagelijks leven. De effecten hiervan worden inzichtelijk zodra meer eindmetingen beschikbaar zijn voor analyse.

Verhalen uit het veld | Karlijn - Leescoach

Een assistente werkzaam bij een consultatiebureau vertelde me het volgende:

Op een ochtend dat ik niet aanwezig ben, komt er een peuter binnen wandelen samen met een ouder voor hun afspraak. Eerste vraag van de peuter: 'Is ze (Karlijn) er niet?' Nee, Karlijn is er niet altijd zegt de assistente. 'Dan wil ik weer naar huis' zegt de peuter.

De Bibliotheek op school (4–12 jaar): resultaten impactmeting

Sinds september 2025 meten leescoaches de effecten van het begeleidingstraject leesplezier op basisscholen. Leerlingen en leerkrachten vullen aan het begin en einde van het traject een vragenlijst in. In januari 2026 zijn 144 ingevulde vragenlijsten van leerlingen geanalyseerd, evenals 73 beginmetingen van leerkrachten. Voor leerkrachten zijn de eindmetingen nog

niet in voldoende aantallen beschikbaar voor vergelijking. De resultaten bij leerlingen laten echter al duidelijke verbeteringen zien.

Leerlingen kiezen bewuster een boek

Na afloop van het traject weten leerlingen beter hoe ze een passend boek kunnen vinden. Het begrip van de symbolen op boeketiketten nam met 35% toe, en het aandeel leerlingen dat weet waar de voor hen interessante boeken in de schoolbibliotheek staan steeg van 41% naar 84%.

Meer leerlingen lezen met plezier

Het traject heeft ook een positief effect op de leesmotivatie. Het aandeel leerlingen dat lezen leuk vindt, steeg van 32% naar 61%. Tegelijkertijd daalde het aandeel leerlingen dat lezen niet zo leuk vindt van 24% naar 7%. Leerlingen ontdekten meer genres en ontwikkelden een breder beeld van hun eigen leesinteresses: het aandeel met een goed beeld van hun leesvoorkeuren verdubbelde bijna, van 23% naar 46,5%. Hoeveel leerlingen thuis lezen bleef overigens nagenoeg gelijk.

Leerkrachten zijn zich bewust van hun rol

Uit de beginmetingen van leerkrachten blijkt dat zij zich al goed bewust zijn van hun invloed op het leesplezier van leerlingen. Ze zien zichzelf vooral als rolmodel, maar hechten ook waarde aan een faciliterende en coachende rol. Of en hoe dit bewustzijn groeit gedurende het traject, wordt duidelijk wanneer de eindmetingen beschikbaar zijn.

Informatiepunt Digitale Overheid: een onmisbare schakel

Het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) helpt mensen die vastlopen bij digitale overheidsdiensten. Bezoekers worden het hele jaar door bevraagd over hun ervaringen, en die resultaten geven een helder beeld van de waarde van het IDO.

Vooraf ouderen vinden de weg

De meeste bezoekers zijn 65 jaar of ouder (43%), gevolgd door de groep tussen 45 en 65 jaar (29%). Dit bevestigt dat het IDO vooral mensen bereikt voor wie digitale dienstverlening minder vanzelfsprekend is.

Hoge effectiviteit en tevredenheid

Bijna alle bezoekers (94%) geven aan dat hun vraag volledig is beantwoord. De waardering is opvallend hoog: 81% beoordeelt het IDO als 'heel goed' en 18% als 'goed'. De meest genoemde reden voor een bezoek is simpelweg niet weten hoe iets geregeld moet worden (63%).

Stap naar meer zelfredzaamheid

Het IDO biedt niet alleen directe hulp, maar draagt ook bij aan zelfvertrouwen op de langere termijn: 46% van de bezoekers denkt het de volgende keer zelfstandig te kunnen regelen, en 40% zegt dit misschien te kunnen. Daarmee vervult het IDO een rol die verder gaat dan het beantwoorden van losse vragen.

Digitale inclusie: meer vaardigheden, meer zelfvertrouwen

Via cursussen en activiteiten op het gebied van digitale vaardigheden helpt de bibliotheek mensen die moeite hebben met de digitale samenleving. Na elke cursus vullen deelnemers een vragenlijst in. De resultaten laten een consistent beeld zien: deelnemers doen nieuwe vaardigheden op én worden zekerder in het gebruik ervan.

Deelnemers leren concrete digitale vaardigheden

Bij de algemene activiteiten geeft 89% van de deelnemers aan nieuwe vaardigheden te hebben opgedaan. Bij de cursus Klik en Tik worden tussen de 3 en 10 vaardigheden aangeleerd, waaronder het herkennen van gevaarlijke e-mails (58%) en het maken van een veilig wachtwoord (59%). Bij Digisterker leert 78% inloggen met DigiD en leert 73% informatie vinden op overheidswebsites. Bij DigiVitaler leert 76% inloggen op een patiëntenportaal.

Groeiend zelfvertrouwen en zelfredzaamheid

Naast het aanleren van vaardigheden groeit ook het zelfvertrouwen. Bij Klik en Tik geeft 43% aan het gebruik van computer en internet nu beter te begrijpen, en 48% vindt het er leuker door geworden. Bij Digisterker geeft 65% aan nu beter te begrijpen hoe de digitale overheid werkt en voelt 57% zich veiliger om digitale overheidszaken te regelen, zoals het maken van een online afspraak bij de gemeente (55%).

Veilig digitaal handelen

Digitale veiligheid is een terugkerend thema in alle cursussen. Bij DigiVitaler geeft 62% aan beter te begrijpen hoe digitale zorg werkt, en 40% geeft aan digitale zorg vaker te gaan gebruiken. De resultaten bevestigen dat de cursussen niet alleen kennis overdragen, maar ook drempelangst verlagen.

Impact Maakplaats

De Maakplaats is de plek waar inwoners op een laagdrempelige manier kennismaken met nieuwe technologieën. Van 3D-printen en vinyl snijden tot graffiti-workshops en werken met de tablet. Het is een omgeving waar je mag experimenteren, zonder dat je al iets hoeft te kunnen. In 2025 hebben we onderzocht wat deze Maakplaats mensen daadwerkelijk bijbrengt en hoe we dat kunnen meten. Dat heeft geleid tot een nieuwe aanpak binnen Digitaal Burgerschap, het bredere programma waar de Maakplaats onderdeel van uitmaakt.

Digitaal burgerschap gaat verder dan weten hoe een app werkt. Het betekent ook: bewust en weerbaar zijn in de digitale wereld. Denk aan het herkennen van nepnieuws, veilig omgaan met je persoonlijke gegevens online, of begrijpen hoe algoritmes werken. We willen meten of deelnemers na deelname aan onze activiteiten meer kennis en vertrouwen hebben op al deze vlakken: van digitale veiligheid en privacy tot de mogelijkheden die nieuwe technologieën bieden in het dagelijks leven. Zo werken we aan een samenleving waarin iedereen digitaal mee kan doen, niet alleen vaardig, maar ook zelfbewust en weerbaar. In 2026 zetten we hierin de volgende stappen.